

چهره‌ی انقلابی و درخشان، خانقین و کرمانشاه

ابراهیم نادری (۱۳۳۴-۱۳۰۰ شمسی)

رشاد - مصطفی سلطانی

دسامبر ۲۰۲۱

از سمت راست : سلطنه‌خانم ، ابراهیم نادری و خواهرش

اسد بوز کورت وزیر دادگستری ترکیه سال ۱۹۳۹ گفته‌است : معتقدم ترک‌ها باید تنها سرور ، ارباب و حاکم ترکیه باشند و ، آنهایی که ریشه‌ی خالص ترکی ندارند ، در ترکیه فقط یک حق دارند ، حق نوکری و بردگی !
۱ - پیوستن به روند انقلابی جمهوری مهاباد:

آقای ابراهیم نادری سیمای انقلابی و مبتکر خانقین و کرمانشاه خیلی زود توانست

دروازهی " زمان " را بگشاید و از آن طریق وارد گذر " تاریخ " گردد . امیدوارم این نوشته بتواند تصویری از چگونگی نقش برجسته‌ی او در جمهوری مهاباد بدست دهد . همانطور که در قیام سال ۵۷ شهر مریوان پذیرای سیستم های دموکراتیک ، آزادی زنان ، تکیه بر شوراها و مبارزات مدنی بود ، شهروندان مصمم و لایق مهاباد نیز بخود " اعتماد کافی " داشتند و جمهوری کردستان را بنیان نهادند . در جمهوری مهاباد هیچ کس بخاطر عقاید سیاسی زندانی نگردید . جناب ابراهیم نادری نظرها و دیدگاههای افراطی یک سو نگرانه را نمی پسندید . توطئه‌های بین المللی در پروسه‌ی گذار تاریخی ، فرصتی به شوینیزم ایرانی و ارتجاع منطقه داد که ، جمهوری مهاباد را در خون غلتانند . نطفه های ارگان های دمکراتیک بسته شد و ، داشت مسیرعادی و نرمال خویش را می پیمود ، اما این تحولات دمکراتیک بمذاق سیستم پوسیده‌ی شاهنشاهی ، که از جانب قدرت های جهانی و حتی باصطلاح کشور شوراها (روسیه) کجدار و مریز پشتیبانی میگردد ، خوش نیامد و در یک طرح مشترک ، مرگ جمهوری مهاباد را سرعت بخشیدند . جمهوری کردستان در مهاباد با خیانت های آشکار صاحبان دلار ، پاوند و روبل و قصابان آزادی در گذر سقوط ره پیمود . حاکمان ایران برای آزادی تابوت و برای عشق مرز ساختند ، غافل از اینکه نه عشق مرز میشناسد و نه آزادی در تابوت جای میگیرد . جریان پر نوسان سازش و توطئه‌گری بر علیه ساکنین ایران توسط آمریکا ، انگلیس و شوروی در دوران جنگ جهانی دوم و بعد از آن (۱۹۴۴-۱۹۴۱) بشدت ادامه داشت . بعد از سقوط جمهوری مهاباد ، کردستان در انزوای مطلق قرار گرفته و بنوعی مجازات گردید بطوریکه ، گسستگی ها بیش از پیوستگی ها بود و ، میلیتاریزم سایه شوم خویش را در ابعاد وسیعی بر کردستان گستراند و ، همزمان شوینیزم * عظمت طلب ایرانی به شیوه‌ای بستر رشد و شکوفائی پیدا کرد ، که تنها میتوان آنرا باشوینیزم ترکی و یا صربی یوگوسلاوی مقایسه نمود . تجربه‌ی جمهوری کردستان علاوه بردستاوردهای ارزشمند و عظیم تاریخی و ، با همه ی کم و کاستی ها و اشتباهات و خیانت های مرئی و نامرئی قدرت های جهانی ، عالیترین نمونه ی " اعتماد به به خود " ، اتحاد و یگانگی در پاره‌ای از سرزمین کردستان بوده است .

جناب ابراهیم نادری در پروسه‌ی جذر و مدهای تاریخ سیاسی ایران ، تصمیم به تسلیم نگرفت . آنچه خرد پذیر می نماید ، ایشان بدنبال افکار بالنده و مترقیانه‌ی سیاسی و رادیکال از همسرش در کرمانشاه دور شده و فعالیت های سیاسی خویش را به مهاباد انتقال داده است . تاریخ ظهور و سقوط جمهوری مهاباد بطور علمی و

آسیب شناسانه و کونکریت بشیوهی مدرن و علمی باز بینی و مورد بررسی قرار نگرفته و ناگفته‌ها و ناشنیده های فراوانی دارد و جوانب ناروشن و کدرش در سطح بالایی است .

در کشور سوریه با همسرش بنام هانا

۲- دیدگاه های تاریک و مه‌آلود مسکو و سیستم شاهنشاهی

مولوتوف معتقد بود : حساب باز کردن روی سرنوشت کردها خطرناک و بی چشم انداز است ، زیرا در سیاست های مسکو اولویت های دیگری وجود دارند . سیاست کشور شوراها و کرملین ، منافع شوروی را بارویکرد رهبری ژنرال ژوزیف استالین مد نظر داشته و مقدم شمرده است . در تراوشات فکری و در ارگان دیپلوماسی استالین - مولوتوف مبارزات خونین کردها برای استقلال و تشکیل دولت کردستان بی اهمیت و هدف مسکو نبوده و در سیستم فکری کرملین نشین ها، جایگاهی نداشته است . همزمان سیاست های حکومت شاهنشاهی ، که بلاشک هوای کرانه‌های ذهنشان مه‌آلود بود، تکیه‌گاه ارتجاع و سکوی پرش وپرتابی، برای تسلط محکم تر آمریکا و انگلیس در ایران بود. برای بشکست کشاندن جمهوری مهاباد ، ابزار مغز شوئی و زهر آلود کردن افکار عمومی مردم ایران، توسط سیستم شاهنشاهی که بر ماسمیدیا ، روزنامه ها و رادیو تکیه داشت ، از طناب دار دراز تر بود. صاحبان دلار، روبل و پاوند جنگ های خاورمیانه را حتی هم اکنون رهبری کرده و شهروندان این خطه را در دور باطل خشونت اسیر و گیر داده‌اند. مدار های مغز افراد معتقد به برگشت

سیستم شاهنشاهی و جمهوری فاشیستی اسلامی ، نیاز مبرم به سیم کشی تازه‌ای دارند . از قلب های سنگدل و جمجمه‌های خالی ، سیستم های توتالیتر چه انتظاری میتوان داشت ؟ بیانات و دلایل سفسطه بازانه‌ی حکومت شاهنشاهی ، مثل سکه‌هائی بودند که از رواج افتاده و، بی ارزش بودند . حتی از عفو عمومی بوی خیانت و تزویر بمشام افکار عمومی مردم شرافتمندایران میرسید . بعنوان یک حقیقت عینی در پرواز فکری و اندیشه‌ی شوینیست ها، معیار های سنجش همیشه بر مدار صفر ، سفر کرده‌است . حاکمان کله بتونی ایران به خرمن امید ، شهروندان کردستان آتش زدند و در این بستر رهبران محبوب و لایق جمهوری مهاباد را اعدام نمودند . در پروسه‌ی سقوط و اعدام رهبران جمهوری کردستان در مهاباد ، مردم کردستان از ارتش ایران شکست نخوردند بلکه در حقیقت اتحاد شوروی بود که از آمریکا و انگلستان شکست خورد . قوام السلطنه نخست وزیر ایران ، وعده‌ی حفاری ها و استخراج نفت خام شمال رابه رهبران کرملین داد و گرومیکو در مقابل، تخلیه ایران را در مدت شش هفته قبول نمود . حزب کمونیست شوروی بر خلاف میثاق های مارکسیزم - لنینیسم و پرنسیب های اساسنامه‌ی حزبی، نسبت به ملل تحت ستم موضع گیری نازلی کرد و، سرنوشت ملت کرد را فدای نفت خام شمال نمود . مواضع شوروی حتی در برابر احزاب شیوعی و توده ، که سیاست های آنها را قبول و تبلیغ میکردند و بخاطر طرفداری از خط مشی شوروی زندانی و اعدام میشدند، بی تفاوتی محض و سکوت بوده و در هیچ کدام از مجامع بین المللی از کادرها و اعضا احزاب برادر(توده و شیوعی) که در زندان های کشورهای مختلف تیرباران شده ویا اسیر بوده‌اند دفاع نکرده‌است .

زندانی رضائیه : از سمت راست ابراهیم نادری ، مناف کریمی و سید محمد ایوبیان

۳- شخصیت سیاسی و پایگاه اجتماعی جناب ابراهیم نادری:

قشر وسیعی از خوانندگان روزنامه کوهستان ، خوشه چین خرمن ذوق و اندیشه‌های بت شکنانه و تراوشات فکری ابراهیم نادری بودند . ابراهیم نادری پاسیون* برجسته‌ای به زبان کردی داشت و با دوستانش روزنامه‌ی کردستان را به نشاط سیاسی و اجتماعی ارتقا دادند . سرزمین چند پاره‌ی کردستان خوشایند خط فکری نویسندگان روزنامه‌ی کردستان نبود . در روند زندگیش حقیقتی نامیرا و ابدی شروع به پرتو افکنی نمود . کلامی پرشور و لحنی پر احساس و تفکرانی بالنده و مترقی داشت . انسانی دمکرات ، پیشرو و انقلابی و نثر او زیبا ، ساده ، قابل انعطاف ، روان و دلنشین بود . مقالاتش با پدیده‌ی دیماگورژی** بیگانه بود و، توانست حلقه‌ی همدلی را در مهاباد گسترده نماید و بذره‌های کوچک بصیرت را شکوفا سازد، همت

بزرگش هم رنج و هم مهربانی را در خود داشت. دیکومینت و سندی پیدا نگردیده اما احتمال و تصور میرود که نمایشنامه‌ی ارزشمند و جذاب (دایکی نیشتمان) توسط آقای ابراهیم نادری با برخورداری از تفکرات و اندیشه‌های آقایان: هاشم خلیل زاده، رسول میکائیلی، دلشاد رسولی و مناف کریمی نوشته شده باشد، که مدت زیادی بروی صحنه آمد و استقبال باشکوهی از این نمایشنامه گردید. آقای ابراهیم نادری داوطلبانه به جمهوری کردستان خدمت نمود و این دستاورد ارزشمند ملت کرد، در تاریخ ثبت گردیده است. اما با سانسور وحشیانه‌ی حاکمان ایران روبرو گشت. جمهوری آذربایجان در کتاب‌های درسی دوران شاهنشاهی، انعکاس داشت اما بعنوان خیانت به مام میهن و ایران زمین، مورد تحقیر و اهانت قرار میگرفت و مردم را بر علیه جمهوری آذربایجان و رهبرانش تحریک کرده و، در بستر افکار عمومی اندیشه‌های شوینیستی را پرورش و رواج میدادند. در همین کتاب‌های درسی دوران شاهنشاهی تشکیل جمهوری کردستان، مطلقاً انعکاسی نداشت و سانسور مطلق و خشن و گسترده‌ای اعمال میگردد و، این رویداد عادلانه و صلح طلبانه را بهیچ گونه‌ای در کتاب‌های درسی بازگو نمی کردند.

اگر حکومت‌های دیکتاتورو دست نشانده دخالت و تحریک نکنند، ملت‌های ساکن ایران، در جوار همدیگر براساس موازین "دمکراسی و احترام متقابل و حق ملل در تعیین سرنوشت خویش" میتوانند بطور مسالمت آمیز باهمدیگر زندگی کنند. نمونه موفق این همزیستی مسالمت آمیز، در تاریخ ایران حکومت‌های جمهوری آذربایجان و جمهوری کردستان بود، که روابط مسالمت آمیز و شایسته‌ی احترامی داشته‌اند.

ایستاده از سمت راست : ابراهیم نادری ، صدیق حیدری ، محمد محمود و مصطفی خوشناو . نشسته
دکتر اسماعیل اردلان .

۴- بیوگرافی و نشیب و فراز زندگی آقای ابراهیم نادری :

سال ۱۳۰۰ در شهر خانقین و از خانواده‌ای فیلی دنیا آمده است . در رشته‌ی ادبیات
درس خوانده و ثمره‌ی ازدواجش باسلطنه‌خانم ، دختری بنام مهین دخت نادری
میباشد که اکنون در کرمانشاه زندگی میکنند . در دانشکده افسری نیز درس خوانده
و بدرجه‌ی سروانی رسید . دو کتاب در زمینه‌ی مسایل نظامی نوشته‌است . و مدتی
مدرس و استاد دانشکده‌ی افسری بوده که سال ۱۳۲۴ استعفا میدهد . باروزنامه‌ی
کوهستان با سرپرستی دکتر اسماعیل اردلان همکاری داشته و نماینده‌ی این
روزنامه در ایلام ، شاه‌آبادغرب بوده است . بعداز استعفا با کومه‌له‌ی ژئ - کاف
ارتباط میگیرد و سال ۱۳۲۵ در رادیو کردستان سخنرانی مهیجی داشته‌است . آقای
مناف کریمی ، ایشان را بعنوان معاون خود در وزارت فرهنگ کردستان تعیین می
کند . به زبان های کوردی ، فارسی ، عربی و انگلیسی صحبت میکرده‌است . قسمتی
از کتاب مشاهیر کرد و کردستان اثر امین زکی بیگ را از زبان کردی به فارسی
برگردانده‌است . در کمیسیون و هیئت تهیه‌ی کتاب های کردی با آقایان : زبجی ،
دلشاد رسولی ، هه‌ژار ، هیمن ، همکاری نمود . با تراژدی سقوط جمهوری کردستان ،
اسیر و در رضائیه زندانی گشت که جولان اندیشه هایش ، در دیواری تنگ و در
حصاری گرفتار نموده بودند . او باشجاعت خاص خود در حصار رنج ها ماند و ، با
محدودیت های ناخجسته‌ای روبرو گشت و پس از آزادی از زندان به عراق رفت و ،
سرانجام زندگی دیاسپورا* را بر گزید . سپس بسوریه رفته و بعنوان مترجم در
اداره‌ی لوله‌ی نفت عراق - سوریه استخدام میگردد . در شهر تایف در عربستان نیز
مدتی در تشکیلات نفت و ارگان های نظامی کار کرد . به سوریه بر میگردد و باخانم
هانای ازدواج و صاحب دو دختر به نامهای نرمین و نسرین میگردد ، که اکنون بعنوان
آوارگان کشور سوریه ، در ترکیه بسر میبرند . در ماموریتی بسوی شهر کرد نشین
قامیشلی و همراه سرنشینان هیلکوپتر سقوط و جانس را از دست میدهد .

هم اکنون ارتجاع دینی و کارتل های چند ملیتی جهان را به زندان بزرگی تبدیل
کرده‌اند و حقیقتا یاد و خاطره‌ی جناب ابراهیم نادری در دلم با سپاس فراوان در
آمیخته و بنده چند شاخه گل سرخ پرشکوه و چشم نواز را به مقبره‌اش تقدیم
مینمایم . پایان دسامبر ۲۰۲۱

منابع مورد اعتماد : به زبان انگلیسی:

- 1-Olof G . Tandberg Anders Kung : _Jordens förtryckta Kurdistan _
- 2-Agha,shaikh and State The social and political structures of kurdistan london 1992 , by: Martin von bruinessen
- 3-Nationalism and language in Kurdistan 1918-1985 San Francisco by: Dr ,Amir Hassanpour .
- 4-The kurds and their (others) : fragmented identity and fragmented politics , 1988 by: Abbas vali
- 5- Ingmar karlsson - Kurdistan landet som icke är _ Scandbook , Falun 2008

به زبان کوردی :

* وتاری ته حقیقی و گرانبه‌های جه‌ناب کاک فاروق فه‌ره‌اد، به ناوی ئیبراهیمی نادری : نووسه‌ر، وه‌رگیڤ و سه‌رۆکی گشتی ئوڤگانی " فه‌ره‌ه‌نگی کۆماری کوردستان " له سه‌ر سائیتی کوردیی‌پیدا دانراوه . له‌م وتاره‌دا پیڤگه‌ی به‌رزی کۆمه‌لایه‌تی و سیاسی جه‌ناب ئیبراهیمی نادری له میژوودا و، هاوکات دیکومینت و به‌لگه‌ باوڤ پی‌کراوه‌کان و ویینه‌کانی له لاپه‌ره‌کانی وتارکه‌دا، دانراون و باس کراوه . ڤیزدارکاک فاروق فه‌ره‌اد ئیجازه‌ی داوه و ، من له نووسراوه‌که‌ی جه‌نابیان که‌لکم وه‌ر گرتوه .

- ۱- میژووی کوردستان ، وه‌ر گیڤانی له عه‌ربیه‌وه بو کوردی ، وشیار عه‌بدولله سه‌نگاوی ، ده‌زگای چاپ و بلاو کراوه‌کانی ڤۆژه‌ه‌لات ، چاپی دووه‌م سالی زاینی ۲۰۱۰، ن-لازاریف
- ۲ - کاریگه‌ری په‌یماننامه‌ی زه‌هاو ۱۶۳۹ زاینی له سه‌ر کوردستان ، توژینه‌وه‌یه‌کی میژووییه ، هه‌ولیر سالی ۲۰۱۱ زاینی، نووسه‌ره‌کان : ئه‌حمه‌د حه‌مه ئه‌مین و دلشاد مه‌حموود عه‌بدولپه‌رهمان
- ۳ - چه‌وساوه‌کانی زه‌وی " کوردستان " له سویدییه‌وه ئه‌مجه‌د شاکه‌لی ته‌رجومه‌ کردووه ، له چاپخانه‌ی ئارارات له سالی ۱۹۸۸ چاپ کراوه . نووسه‌ره‌کان ئه‌ندریس کونگ و ئوولۆف گ -تاندبه‌ری

به زبان فارسی :

- ۱- شهر باستانی قصر شیرین ، انتشارات موسسه‌ی فرهنگی ، هنری کوثر
۱۳۸۰ شمسی نویسنده نریمان سبحانی
- ۲ - سرپل زهاب در گذر تاریخ ، جغرافیای تاریخی و تاریخ مفصل سرپل
زهاب ، چاپ و صحافی ، مسعود ۱۳۸۴ شمسی ، نویسندگان . منوچهر
کمری و رضا جمشیدی ..... ،

معانی برخی کلمات به فارسی :

1-Diaspora 2- Passion 3 -Demagogi 4 - chauvinism

دیاسپورا : پراکندگی ملتی در پهنه‌ی وسیعی از کره زمین ، مانند خلق کرد و
یهودی ها.

پاسیون : علاقه وافر و شدید به پدیده‌ای

دیماغوژی : عوام فریبی در اشکال گوناگون

شوینیزم : تعصب فراوان نسبت به میهن و کشور